

СТАНОВИЩЕ

от д-р **Станислав Димитров Петков**,
професор във Висшето училище по застраховане и финанси –
София

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност **‘доцент’**

**на Висшето училище по застраховане и финанси –
София**

по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
научно направление 3.7. Администрация и управление (Организационно лидерство и психологически аспекти на управлението)

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 52 от 05.07.2022 г. и в интернет-страницата на Висшето училище по застраховане и финанси – София, като кандидат участва д-р Виктория Светломирова Гацова, преподавател във Висшето училище по застраховане и финанси – София.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № 370 от 10.11.2022 г. и заповед № 380 от 16.11.2022 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси – София съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘**доцент**’ във Висшето училище по застраховане и финанси – София по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление (Организационно лидерство и психологически аспекти на управлението), **обявен от Висшето училище по застраховане и финанси – София.**

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат, а именно д-р Виктория Светломирова Гацова, преподавател във Висшето училище по застраховане и финанси – София.

Представеният от д-р Виктория Светломирова Гацова комплект материали на хартия и в електронен вариант е в пълно съответствие с Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във Висшето училище по застраховане и финанси – София, и включва следните документи:

- автобиография по европейски формат;
- копие от дипломата за притежаваната образователна и научна степен „доктор“;
- монографичен труд с резюме, рецензиран най-малко от две хабилитирани лица;
- списък на публикациите след защитата на докторската дисертация и екземпляри от тях;
- резюмета на български и английски език на публикациите след защитата на докторската дисертация;
- медицинско свидетелство;
- свидетелство за съдимост;
- удостоверение за изисквания се стаж;
- доказателства за участие в научни проекти;
- справка за изпълнението на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“;
- справка за оригиналните научни приноси в трудовете и за цитиранията;

- формуляр за съгласие за обработката на личните данни във връзка с участието в конкурса.

Представените документи от кандидата д-р Виктория Светломирова Гацова се характеризират с подреденост, пълнота и цялост.

На основата на представените документи може да се заключи, че кандидатът д-р Виктория Гацова притежава значителен опит в научноизследователската дейност и преподавателската дейност.

Имам лични впечатления от кандидата, в резултат на работата на д-р Виктория Гацова във ВУЗФ от 2014 г. насам, последователно като хон. преподавател, научен секретар, асистент и декан на Академичната програма.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Научната и научно-приложна дейност на кандидата д-р Виктория Гацова може да се оцени като много добра, напълно съответстваща на изискванията по настоящия конкурс. В настоящата процедура за конкурс за „доцент“ д-р Виктория Гацова участва със следните седем разработки: една монография – хабилитационен труд; втора монография; публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", една студия и три статии, които са самостоятелна разработка.

Публикациите на кандидата д-р Виктория Гацова имат ясни научни, научно-приложни и приложни приноси.

От съдържателна гледна точка, представената за целите на конкурса монография /хабилитационен труд/, е изключително интересна и актуална. Заглавието на монографията е „Професионален стрес и контрапродуктивно поведение в организацията“. В монографията авторът изследва професионалния стрес и връзката му с контрапродуктивните трудови поведения. Избраната от автора тема е значима и актуална за съвременните организации, тъй като

динамиката на професионалния живот създава предпоставки за възникване на високи нива на стрес на работното място, които водят до редица негативни и опасни последствия, каквито са контрапродуктивните трудови поведения.

Трудът е с обем 159 страници и включва увод, четири глави, заключение и библиографска справка. Три от главите са теоретични, а четвъртата е с емпиричен характер.

Първа глава въвежда в темата за стреса като общо понятие, след което изследователският фокус се насочва към изясняване същността на професионалния стрес и задълбочено разглеждане на основните стресогенни фактори в работата.

Основен акцент на втората глава е управлението на професионалния стрес. Разгледани са както индивидуални, така и организационни стратегии за справяне с него. За да се изясни необходимостта от внедряване на различни стратегии за управление на стреса в организациите, главата започва с подробно представяне на последствията от стреса в работата, които засягат както отделния служител, така и организацията и могат да доведат до сериозни загуби.

Фокусът на трета глава е върху контрапродуктивното поведение на служителите. Изяснява се същността на изследвания конструкт, посочват се видовете контрапродуктивно поведение и се разглеждат факторите, които го предшества. Специално внимание се обръща на връзката между професионалния стрес, емоциите и контрапродуктивното поведение в работата, като се представя съществуващият в специализираната литература модел на П. Спектър и С. Фокс за контрапродуктивно поведение.

В четвъртата глава на труда подробно е представено проведеното от д-р Гацова емпирично изследване на професионалния стрес и контрапродуктивното трудово поведение. Накрая на главата са посочени изводи и препоръки в резултат от проведеното изследване.

Д-р Виктория Гацова ясно и точно формулира изследователската теза, а именно, че: „стресът в работата е сериозен проблем, характеризиращ съвременната трудова среда, който не трябва да се подценява от ръководството, тъй като може да доведе до редица вредни последствия, сред които са контрапродуктивните трудови поведения“. Тезата убедително се доказва в хода на теоретико-емпиричното проучване на проблема, което е логически разгърнато в четирите глави на монографията.

Приложената методология е съчетание от качествен и количествен анализ. С помощта на качествения анализ на съществуващите в специализираната литература теоретични и емпирични данни успешно се очертава профилът на изследваните конструкти. Количественият анализ се прилага във връзка с проведеното от автора изследване с оглед обработка и анализ на събраните от изследваните лица данни.

Положителна страна на монографията е разглеждането на професионалния стрес и контрапродуктивното трудово поведение както на теоретично, така и на емпирично равнище. Всяка глава завършва с ясно и точно формулирани изводи, които насочват вниманието на читателя към същността на изследваните проблеми.

Проведеното от д-р Виктория Гацова емпирично изследване добавя висока стойност на труда и дава възможност на автора да стигне до важни изводи, въз основа на които да предложи конкретни препоръки, насочени към мениджърите на съвременните организации. В това се изразява и приложният характер на труда. Налице е ясно авторово присъствие, което особено си проличава при интерпретацията на получените резултати.

За онагледяване на представената информация прецизно са изготвени таблици, графики и фигури, които спомагат за систематизиране на теоретичните и емпиричните данни и улесняват тяхното възприемане.

Налице е добър научно-понятиен апарат. Цитирането на използваните източници в текста и в библиографията е коректно и е извършено съгласно академичните стандарти.

За постигане на целите и доказване на формулираната теза авторът използва богата и разнообразна специализирана литература, която се състои от 206 източника на български и английски език, разглеждащи проблемите за стреса в работата и контрапродуктивните трудови поведения. Сред тях има актуални научни изследвания от последните пет години.

Основните приноси на монографичен труд включват:

1. Задълбочено изследване на теоретично ниво на стреса на работното място и контрапродуктивните трудови поведения.
2. Доразвиване и надграждане на проблемите за професионалния стрес и контрапродуктивните трудови поведения с емпирични данни, получени в резултат от проведено от д-р Гацова изследване.
3. Проучване на взаимовръзката между двата изследователски конструкта и потвърждаване на съществуващия модел на П. Спектър и С. Фокс за контрапродуктивно поведение.
4. Изготвяне на конкретни препоръки за успешно управление на професионалния стрес в организациите и контрапродуктивните трудови поведения, които могат да възникнат в резултат от токсичната работна среда, доминирана от високи нива на стрес.

В процедурата д-р Гацова участва и с втора монография на тема „Токсично лидерство в организацията“. Авторът изследва токсичното лидерство в организацията, като фокусът е върху неговата същност, характеристики, типове и последствия от прилагането му. Избрана-

та от автора тема е значима и актуална за съвременните организации и обществото като цяло, тъй като динамиката на професионалния живот създава предпоставки за възникване и развитие на условия за токсично лидерство, което води до редица негативни и опасни последици, както за организациите, така и за работниците и служителите. Ето защо е обосновано да се изследва ефективното справяне с деструктивните поведенчески модели на токсичния ръководител.

Положителна страна на монографията е разглеждането на проблема за токсичното организационно лидерство както на теоретично, така и на емпирично равнище. В допълнение, изследването търси последици и като противовес начините за справяне с проблема и факторите за ефективно управление. Всяка глава завършва с ясно и точно формулирани изводи, които насочват вниманието на читателя към същността на изследваните проблеми.

Представените и анализирани от д-р Виктория Гацова емпирични данни от изследвания, които свидетелстват за наличието на токсично лидерство в съвременните организации, заедно с разглеждане и анализиране на фактори за ефективно управление и обосноваване на необходимостта от прилагане на конструктивни модели на управление добавят висока стойност на труда и дават възможност на автора да стигне до важни изводи, въз основа на които да предложи конкретни препоръки.

Професионалният анализ на проблематиката дава възможност на д-р Гацова да разработи и представи авторски модел за справяне с токсичното лидерство в организацията въз основа на представената в труда теоретична и емпирична информация. В това се изразява и приложният характер на труда.

Основните приноси на този монографичен труд включват:

1. Задълбочено изследване на теоретично ниво на проблема за токсичното организационно лидерство, и систематизиране на научната информация за целите на монографичното изследване.

2. Представяне и анализиране от д-р Гацова на емпирични данни от изследвания, които свидетелстват за наличието на токсично лидерство в съвременните организации.

3. Разглеждане и анализиране на фактори за ефективно управление, които са противоположни на токсичното лидерство и разкриват необходимостта от прилагане на конструктивни модели на управление, целящи редуциране влиянието на деструктивните поведения на мениджъра.

4. Разработване на авторски модел за справяне с токсичното лидерство в организацията въз основа на представената в труда теоретична и емпирична информация.

На основата на представената документация по процедурата на настоящия конкурс мога да направя обоснована оценка за наличието на ясен личен принос на кандидата д-р Виктория Гацова в съответните публикации, и в пълна степен формулираните приноси и получени резултати, са нейна лична заслуга.

Въз основа на представената информация относно изпълнение на национални минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ и Правилника за приложението му, може да се направи извод, че кандидатът д-р Виктория Гацова отговаря на съответните критерии, както следва: група „А“ – 50 точки при минимум 50 точки; група „В“ - 100 точки при минимум 100 точки; група „Г“ – 220 точки при минимум 200 точки; група „Д“ - 70 точки при минимум 50 точки.

3. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени принципни или формални критични забележки и препоръки към научните трудове и дейността на кандидата д-р Виктория Гацова.

Мога да отправя препоръка д-р Виктория Гацова да има публикации в съавторство.

Бих препоръчал на д-р Виктория Гацова да изготвя публикации на английски език, които да публикува в реномирани издания.

Мога да отправя препоръка д-р Виктория Гацова да задълбочи изследванията си в областта на въпросите, свързани с лидерството, ефективното управление, с финансовите резултати, трудовото поведение, стреса, организационната култура, корпоративната култура и др. Убеден съм, че авторът ще допринесе за постигането на бъдещи научни и научно-приложни приноси в изследваните области.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от **кандидата д-р Виктория Светломирова Гацова** отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник за условията и реда за заемане на академични длъжности във Висшето училище по застраховане и финанси – София.

В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси. Теоретичните ѝ разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на кандидата д-р Виктория Гацова е несъмнена.

Постигнатите от кандидата д-р Виктория Гацова резултати в учебната и научно-изследователската дейност, както и в преподавателската дейност напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности във Висшето училище по застраховане и финанси – София.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет на Висшето училище по застраховане и финанси – София за избор на **д-р Виктория Светломирова Гацова** на академичната длъжност ‘доцент’ във Висшето училище по застраховане и финанси – София по научно направление 3.7. Администрация и управление (Организационно лидерство и психологически аспекти на управлението).

22.11.2022 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Станислав Димитров)